

N á v r h

ZÁKON

ze dne 2020,

**kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění
pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Změna zákona o sociálních službách

Čl. I.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění ve znění zákona č. 29/2007 Sb., zákona č. 213/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 108/2009 Sb., zákona č. 206/2009 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 366/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 331/2012 Sb., zákona č. 384/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 306/2013 Sb., zákona č. 313/2013 Sb., zákona č. 101/2014 Sb., zákona č. 254/2014 Sb., zákona č. 189/2016 Sb., zákona č. 56/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 200/2017 Sb., zákona č. 222/2017 Sb. a zákona č. 335/2018 Sb., **se mění takto:**

1. V § 11 odst. 1 písmeno a) zní:

„a) 4 950 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),“.

2. V § 11 odst. 1 písmeno b) zní:

„b) 9 900 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),“.

3. V § 11 odst. 2 písmeno a) zní:

„a) 1 760 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),“.

4. V § 11 odst. 2 písmeno b) zní:

„b) 6 600 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2021

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, důvod předložení a cíle navrhovaných změn

Příspěvek na péči se poskytuje osobám, které jsou z důvodu svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu závislé na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát a společnost podílí na zajištění pomoci těmto osobám, která může být poskytována prostřednictvím sociálních služeb nebo jinými způsoby.

Tento příspěvek je poskytován na základě zákona č. 108/2006 Sb., což je zákon o sociálních službách a vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Nárok na příspěvek mají osoby, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle zákona o sociálních službách.

Při posuzování stupně závislosti osoby se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby:

- mobilita,
- orientace,
- komunikace,
- stravování,
- oblékání a obouvání,
- tělesná hygiena,
- výkon fyziologické potřeby,
- péče o zdraví,
- osobní aktivity

- péče o domácnost (u osob nad 18 let).

Výše příspěvku na péči pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc:

3300 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),

6600 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),

Jde-li o stupeň III (těžká závislost), činí výše příspěvku:

9 900 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb, dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu

a

13 900 Kč v ostatních případech

Jde-li o stupeň IV (úplná závislost), činí výše příspěvku

13 200 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb, dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu

a

19 200 Kč v ostatních případech

Výše příspěvku pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc:

880 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),

4 400 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),

Jde-li o stupeň III (těžká závislost), činí výše příspěvku

8 800 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb, dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu

a

12 200 Kč v ostatních případech

Jde-li o stupeň IV (úplná závislost), činí výše příspěvku

13 200 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb, dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu

a

19 200 Kč v ostatních případech.

O přiznání příspěvku rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce ČR.

Poslední navýšení příspěvku na péči proběhlo v roce 2019, a to ve dvou vlnách. Nejprve došlo ke zvýšení příspěvku pro osoby ve 4. stupni závislosti, které nepobývají v lůžkovém sociálním zařízení. Poté byl tento příspěvek zvýšen osobám se 3. stupněm závislosti - opět těm, které nevyužívají pobytová sociální zařízení.

Osobám v 1. a 2. stupni závislosti byl příspěvek zvýšen naposledy před čtyřmi lety, v roce 2016, a to jen velmi mírně, o 10%.

Stále výrazněji se tak otevírá finanční propast mezi výší příspěvku na péči u osob v 1. a 2. stupni závislosti na straně jedné – a u osob ve 3. a 4. stupni závislosti na straně druhé. Přičemž současná výše příspěvku u první skupiny zdravotně postižených osob, tzn. u osob s lehkou a středně těžkou závislostí, je absolutně nedostatečná a nemůže v žádném případě zajistit pořízení odpovídající kvalifikované péče či pomůcek těmto občanům.

Nehledě na to, že hranice mezi jednotlivými stupni závislosti je velmi tenká, mnohdy opravdu závisí jen na individuálním posouzení. A je důvodné se domnívat, že třetí či čtvrtý stupeň závislosti jsou přiznávány jen velmi omezeně, např. právě i z finančních důvodů. A i bez toho, osoby s přiznaným druhým stupněm závislosti (někdy i s prvním), jsou občané se závažným zdravotním poškozením – a stávající výše příspěvku u nich umožňuje, při současných cenách, doslova zajištění (nákup) odpovídající péče doslova jen v průměru na pár dní či hodin v měsíci, a to jak u zdravotně postižených dětí, tak i dospělých.

Uvědomme si mj., že osoba mladší 18 let ve druhém stupni závislosti není schopna zvládat až pět klasifikovaných základních životních potřeb. A osoba v prvním stupni závislosti mladší 18 let nezvládá tři tyto základní životní potřeby. A u osob nad 18 let věku je klasifikace závislosti ještě přísnější – osoba ve druhém stupni závislosti zde není schopna zvládat až šest základních životních potřeb a osoba v prvním stupni závislosti nezvládá čtyři tyto základní životní potřeby. Tedy například není samostatně schopna mobility, stravování, oblékání a péče o domácnost. A na měsíční nákup a zajištění všech těchto činností a pomoci s nimi obdrží příspěvek ve výši 880 Kč. Je zcela evidentní a zřejmé – při dnešních cenách – na jaký časový a věcný rozsah úhrady nákladů osobě, která se o postiženého stará, takto nízký příspěvek, postačuje.

A totéž platí i ve vztahu k možnostem hrazení služeb osobního asistenta resp. o kombinaci obou uvedených možností. A platí to naprosto stejně i ve směru k výši příspěvku na péči u osob ve druhém stupni závislosti. Důsledkem absolutní nedostatečnosti výše těchto příspěvků je potom umísťování osob závislých na péči druhých z jejich domácího a rodinného prostředí do zařízení pobytových sociálních služeb, což nelze hodnotit rozhodně jako pozitivní trend. Z mnoha důvodů.

Například i proto, že osoby zdravotně handicapované jsou pomyslně vždy až poslední na řadě, pokud se na ně dokonce úplně nezapomene, při jakýchkoli úpravách či valorizacích nejrozličnějších sociálních transferů – a také z toho důvodu, že navýšení těchto typů příspěvku na péči považujeme za podstatné i v souvislosti s kompenzacemi ekonomických a sociálních dopadů nutných omezujících opatření v důsledku boje proti viru COVID 19 na mnohé jedince a jejich rodiny.

Proto navrhujeme zvýšit příspěvek na péči u osob do 18 let věku o 50 % - v prvním stupni závislosti z 3 300 Kč měsíčně na 4 950 Kč měsíčně a v druhém stupni závislosti z 6 600 Kč na 9 900 Kč měsíčně.

Dále navrhujeme zvýšit nejnižší příspěvek na péči, u osob v prvním stupni závislosti nad 18 let věku, o 100%, ze současných 880 Kč na 1 760 Kč měsíčně. A u osob starších 18 let ve druhém stupni závislosti navrhujeme zvýšení příspěvku na péči z 4 400 Kč na 6 600 Kč měsíčně.

2. Soulad navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Předkládaná právní úprava je v souladu s ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů a respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezy Ústavního soudu České republiky.

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s právem Evropské unie

Pravomoc stanovit výši příspěvku na péči spadá do výlučné kompetence členských států EU. Navrhovaná právní úprava není v rozporu s právními předpisy EU, judikaturou soudních orgánů EU - ani s obecnými (právními) zásadami legislativy EU.

4. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí a na podnikatelské prostředí České republiky

Navrhované zvýšení vyjmenovaných částek určitých typů příspěvku na péči navýší celkové roční mandatorní výdaje na tuto dávku. Část vynaložených prostředků se ovšem vrátí do soustavy veřejných rozpočtů ve formě některých daní a odvodů, potažmo do systému sociálních služeb, prostřednictvím vyšších úhrad klientů, kterým jsou poskytovány některé registrované služby sociální péče poskytované např. terénní nebo ambulantní formou.

Budeme-li vycházet z nedávné studie Národní rozpočtové rady vlády, lze konstatovat, že celkově pobírá příspěvek v 1. a 2. stupni závislosti cca 200 000 občanů. Z toho cca 40% těchto osob je v 1. stupni závislosti, 60% pak ve 2. stupni závislosti. Při zohlednění skutečnosti, že v těchto kategoriích převažují občané staršího věku (senioři), u kterých je částka příspěvku na péči nižší než u dětí a mladistvých, lze odhadovat přímé náklady navrhovaného opatření na výdajovou

stránku státního rozpočtu, z něhož se náklady na příspěvek o péči hradí, v rozmezí 4,5 až 5 miliard Kč ročně.

Navrhovaná právní úprava nebude mít přímý hospodářský a finanční dopad na rozpočty krajů a obcí ve formě, že by dodatečně navýšila jejich výdajové stránky, jelikož nejde o dávku, která by byla vyplácena přímo z těchto municipálních rozpočtů.

Naopak, v určité menší míře může v důsledku zavedení navrhované úpravy dojít k posílení příjmové stránky rozpočtu krajů a obcí, a to prostřednictvím vyššího výběru daně z přidané hodnoty díky zvýšení příjmů a koupěschopné poptávky dotčených osob – přičemž určitý procentuální podíl z této daně, jakožto tzv. sdílené daně, přináleží obcím a krajským rozpočtům.

Co se týče podnikatelského prostředí, navrhovaná úprava by znamenala zvýšení kupní síly části obyvatel – a tudíž i určité zvýšení příjmů některých podnikatelských subjektů v oblasti sociálních a asistenčních služeb.

5. Předpokládané sociální dopady

Navrhovaná právní úprava bude mít veskrze příznivé sociální dopady – jednak v měřitelné a vyčíslitelné ekonomické a finanční podobě, kdy vzrůstou příjmy některých osob a zařízení poskytujících sociální služby, a v neposlední řadě i tak, že se významným způsobem zvýší kvalita života našich zdravotně handicapovaných spoluobčanů závislých na péči jiných osob. Jak z hlediska jejich každodenního komfortu, tak v tom ohledu, že mnozí z nich budou moci díky zvýšení příspěvku na péči setrvat v důvěrně známém domícím prostředí či v kruhu rodiny namísto přesunu do pobytového zařízení sociálních služeb.

6. Zhodnocení dopadů na životní prostředí

Předkládaná právní úprava nemá žádný vliv na stav životního prostředí v České republice.

7. Zhodnocení platného právního stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná úprava není v rozporu a ani nestanovuje odchylky ve vztahu k zákazu diskriminace. Rovněž není v rozporu se zákonem č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). Neobsahuje ustanovení, která by narušovala právo na rovné zacházení a vedla k diskriminaci.

8. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nebude mít negativní vliv na ochranu soukromí a osobních údajů u žádného ze subjektů, jehož se dotkne.

9. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava nevnáší negativní dopad do oblasti korupčních rizik a ani nezakládá jejich nové možnosti.

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Předkládaná právní úprava nemá žádný vliv a dopad na bezpečnost a ochranu státu.

Zvláštní část

§ 1:

k bodu 1:

Navrhuje se zvýšení příspěvku na péči pro osoby do 18 let věku ve stupni I (lehká závislost) z 3 300 Kč na 4 950 Kč za kalendářní měsíc.

k bodu 2:

Navrhuje se zvýšení příspěvku na péči pro osoby do 18 let věku ve stupni II (středně těžká závislost) z 6 600 Kč na 9 900 Kč za kalendářní měsíc.

k bodu 3:

Navrhuje se zvýšení příspěvku na péči pro osoby starší 18 let ve stupni I (lehká závislost) z 880 Kč na 1 760 Kč za kalendářní měsíc.

k bodu 4:

Navrhuje se zvýšení příspěvku na péči pro osoby starší 18 let ve stupni II (středně těžká závislost) z 4 400 Kč na 6 600 Kč za kalendářní měsíc.

k § 2:

Účinnost zákona je stanovena k 1. 1. 2021.

V Praze dne 21. 4. 2020

Bc. Lucie Šafránková v. r.

Tomio Okamura v. r.

Ing. Radim Fiala v. r.

Radek Rozvoral v. r.

Ing. Radovan Vích v. r.

Ing. Jaroslav Holík v. r.

Miloslav Rozner v. r.

Monika Jarošová v. r.

Tereza Hyťhová v. r.

Karla Maříková v. r.

Ing. Pavel Jelínek, Ph.D. v. r.

Lubomír Španěl v. r.

Mgr. Jiří Kobza v. r.

PhDr. Ing. Mgr. Jan Hrnčír, MBA, LL.M.

Radek Koteň v. r.

Zdeněk Podal v. r.

Jiří Kohoutek v. r.

Jaroslav Foldyna v. r.